

Sammanställning av uppgifter från lärarenkät för det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6, läsåret 2021/2022

Inledning

Under läsåret 2021/2022 genomfördes det nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6 (np 2022) för tionde gången. Syftet med de nationella proven är att stödja en likvärdig och rättvis betygssättning. Provet har gett underlag för bedömningar på delprovs- och helprovsnivå, genom ett sammanvägt provbetyg enligt betygsskalan A–F. Provresultaten ger läraren en möjlighet att se hur eleven har presterat i förhållande till olika delar av kunskapskraven. Provbetyget sammanfattar de kunskaper som eleven har visat i det nationella provet.

Till det nationella provet hör en lärarenkät bestående av ett antal flervalsfrågor med utrymme för lärarnas kommentarer. Årets lärarenkät besvarades av 394 lärare – en markant minskning i jämförelse med 2019 års antal lärare (519 stycken).¹ Av de lärare som besvarade enkäten uppgav 383 stycken att de undervisar i svenska och 149 att de undervisar i svenska som andraspråk. Många lärare undervisar alltså i båda svenskämnen.

Övergripande frågor

I detta avsnitt redovisas lärarnas helhetsintryck av np 2022.

Lärarna är generellt sett nöjda med årets nationella prov i årskurs 6 vilket kan avläsas i tabell 1. Detta liknar svaren från år 2019, men fler *instämmer helt* detta år (en ökning med knappt 2 procentenheter).

Tabell 1. I vilken utsträckning stämmer följande påståenden in på din uppfattning?
Provet som helhet är bra.

	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Totalt
Andel	53 %	41 %	6 %	0 %	100 % (396)

Angående i vilken utsträckning provet är ett stöd för betygssättningen angav 63 procent av lärarna att provet är ett stöd, medan 33 procent anser att provet *till stor del* är ett stöd och 3 procent instämmer att provet *till viss del* är ett stöd. 1 procent tycker *inte alls* att provet är ett stöd för betygssättning.

Vidare anser de flesta lärarna att lärarinformationen i häfte 1 och 2 ger dem tillräcklig information om provets olika delar (79 procent *instämmer helt* och 18 procent *instämmer till stor del*).

---

¹ Jämförelser görs med år 2019 eftersom ett för litet antal lärarenkäter skickades in till provinstitutionen 2020 p.g.a. covid-19, och provet 2021 blev inställt av samma orsak.

Lärarna har fått ange antalet elever som har genomfört proven. Det genomsnittliga antalet elever som lärarna har angett är drygt 27 per lärare. Lärarna har dessutom angett antalet elever som genomfört provet med anpassningar. Genomsnittligt rör det sig om mellan fyra och fem elever per lärare.

Nästan alla lärare menar att det som provet prövar har behandlats i undervisningen (73 procent i *hög grad*, 27 procent i *ganska hög grad*). Resultaten går i linje med 2019 års enkätresultat.

Beträffande elevernas reaktioner på provet (se tabell 2) hade enligt lärarna 56 procent av eleverna i *huvudsak positiva reaktioner* (detta liknar år 2019 där lärarna angav att 58 procent av eleverna hade i *huvudsak positiva reaktioner*). I år svarade 31 procent av lärarna att elevernas reaktioner var *både positiva och negativa* (jämförbart med 32 procent år 2019). I kommentarerna beskriver lärarna att vissa elever upplevde proven som enklare än förväntat medan andra upplevde proven som svårare. Lärare skriver också om vikten av att förbereda eleverna inför proven. Läsförståelsedelen verkar – utifrån kommentarerna – ha varit mest utmanande för eleverna. Enligt en del lärare har det funnits elever som tyckt att texterna i delprov B1 varit för långa; speciellt elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk upplevde det som stressigt att hinna läsa texterna. En återkommande kommentar är även att eleverna upplevde det som utmanande att göra två delprov på samma dag. Lärarna efterfrågar också teman som är tydliga och elevnära. Några lärare kommenterar att texternas teman var svåra att relatera till för vissa elever.

Tabell 2. Hur var elevernas reaktioner på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk?

	I huvudsak positiva	I huvudsak negativa	Både positiva och negativa	Varken positiva eller negativa	Totalt
Andel	56 %	2 %	31 %	11 %	100 % (390)

Angående introduktionslektionerna menade nästan alla lärare att det gick *bra* eller *ganska bra* att genomföra dem. För introduktionslektionen inför delprov A svarade 84 procent *bra* och 15 procent *ganska bra*. För introduktionslektionerna inför delprov B1–C2 svarade 84 procent *bra* och 14 procent *ganska bra*. Som nämnts tidigare betonade lärarna vikten av att förbereda eleverna väl. Det som främst efterfrågades var att underlaget borde skickas ut tidigare; de flesta kommentarerna handlar om att tidsfönstret att utföra introduktionslektionerna var för kort (speciellt då sjukfrånvaro bland lärare och elever var hög på grund av covid-19). Det efterfrågas också att samtliga skolor ges samma förutsättningar till en väl genomförd introduktion genom att materialet levereras samtidigt över hela landet. Visuellt multimediamaterial – digitalt levererat – är också önskat.

67 procent av lärarna som besvarade frågan anser att det fungerade *bra* att genomföra två delprov på samma dag. 25 procent ansåg att det fungerade *ganska bra*, medan 7 procent svarade *mindre bra* och 1 procent svarade *dåligt*. Detta kan jämföras med 2019 års resultat då 57 procent av lärarna ansåg att det fungerade *bra* att genomföra två delprov på samma dag och 34 procent ansåg att det fungerade *ganska bra*. Många lärare har lämnat ytterligare kommentarer i denna fråga. Majoriteten av kommentarerna nämner trötthet och koncentrationssvårigheter som stora utmaningar när två delprov genomförs på samma dag. Men det nämns även att två delprov på samma dag är ett effektivt sätt att bli klar med dem och därmed minska antalet dagar som eleverna är nervösa. Att förbereda vad som ska ske i pausen mellan proven (till exempel äta frukt eller gå ut på en promenad) hade en positiv

inverkan enligt vissa lärare. En nackdel som nämns är att om en elev är sjuk på dagen som två delprov genomförs blir konsekvenserna stora.

Tabell 3 nedan visar i vilken utsträckning lärarna anser att tiden räckte till för varje delprov. I år har procentuellt fler lärare – i jämförelse med år 2019 – svarat att tiden räcker till för samtliga delprov. För 2019 års prov ansåg 51–81 procent av lärarna att tiden räckte till för de olika delproven; för årets prov ansåg 65–85 procent av lärarna att tiden räckte till. Främst är det delprov C1 och C2 med en ökning på 19 procentenheter respektive 11 procentenheter som utmärker sig i en jämförelse med år 2019.

Dock kan det konstateras att det främst är för svaren *ja* och *i stort sett* som de stora förändringarna har skett. Andelen för svaren *nej* var relativt låga för alla delproven – både i år och år 2019. I kommentarerna skriver lärare som inte anser att tiden har räckt till att tiden för delprov A, B samt C1 var för kort – detta resulterade bland annat i abrupta och stressade avslut på texterna i delprov C1. Tiden för C2 beskrivs däremot återkommande som för lång. Elever som fått förlängd tid som anpassning behövde inte alltid använda den extra tiden men kände en trygghet i att ha den marginalen.

Tabell 3. Har tiden räckt till för genomförandet av de olika delproven?

	Ja	I stort sett	Nej	Totalt
Andel för delprov A	84 %	13 %	3 %	100 %
Andel för delprov B1	64 %	32 %	4 %	100 %
Andel för delprov B2	68 %	29 %	3 %	100 %
Andel för delprov C1	71 %	25 %	4 %	100 %
Andel för delprov C2	85 %	14 %	1 %	100 %

I enkäten har lärarna även fått besvara om de anser sig ha fått tillräckligt stöd i frågor gällande anpassning. Sammantaget kan sägas att majoriteten av lärarna anser sig ha fått tillräckligt stöd för samtliga delprov. För delprov A är fördelningen 84 procent *ja*, 13 procent *i stort sett*, 3 procent *i viss mån* och 1 procent *nej*. För delproven B1 och B2 svarar 79 procent av lärarna *ja*, 18 procent *i stort sett*, 2 procent *i viss mån* och 1 procent *nej*. Slutligen för delproven C1 och C2 svarar 80 procent *ja*, 17 procent *i stort sett*, 2 procent *i viss mån* och 1 procent *nej*. I kommentarerna nämner flera lärare att de vill att eleverna ska få möjligheten att få text uppläst för delprov B1 och B2. Tydligare instruktioner efterfrågas även där det "tydligare står vad man inte får göra". Lärare undrar även hur mycket extra tid man borde ge eleverna när anpassningar görs.

Synpunkter på delprov A – muntlig framställning

Delprov A består av två delar, *Redogörelse* och *Samtal*. Majoriteten av lärarna anser att båda delarna har fungerat bra. När det gäller redogörelsedelen anser 98 procent att den fungerade *bra* eller *ganska bra* och 2 procent *mindre bra*. 98 procent av lärarna menade att samtalsdelen fungerade *bra* eller *ganska bra* och 2 procent *mindre bra*. Det finns exempel på lärarkommentarer som tar upp att det var ett för vagt och brett tema för redogörelsen och att ämnet därmed blev svårt för eleverna att prata om. I kommentarerna för samtalsdelen vittnar några lärare om att genomförandet är svårt att få till praktiskt. Några lärare lyfter även att samtalsituationen blir konstlad och att svårigheter med grupsammansättningar kan ha en negativ inverkan på elevernas prestationer.

Bedömningsunderlaget, som består av en bedömningsmatris och övriga bedömningsanvisningar, anses till stor del ha varit stöd för bedömningen av delprov A enligt lärarna (se tabell 4). Några av de lärare som lämnar kommentarer efterfrågar fler och nya elevexempel för varje betygssteg.

Tabell 4. Har bedömningsunderlaget varit till stöd i din bedömning av elevernas muntliga prestationer?

	Ja	I stort sett	I viss mån	Nej	Totalt
Andel för bedömningsmatrisen	76 %	22 %	2 %	0 %	100 %
Andel för övriga bedömningsanvisningar	72 %	26 %	2 %	0 %	100 %

De inlästa texterna tillhörande delprov A, *Samtal*, får positiv respons (se tabell 5). Text 1 och 2 var – utifrån kommentarerna – mest valda av lärarna. Ett flertal kommentarer handlar om att texterna var för långa.

Tabell 5. Hur bedömer du de inlästa texterna som används i delprov A, momentet *samtal*?

	Välvald	Ganska bra	Olämplig	Totalt
Text 1	64 %	35 %	1 %	100 % (368)
Text 2	59 %	40 %	1 %	100 % (372)
Text 3	61 %	39 %	0 %	100 % (355)
Text 4	54 %	43 %	3 %	100 % (359)
Text 5	53 %	46 %	1 %	100 % (351)

Kommentar: Svarsfrekvensen för denna fråga är något lägre, vilket förklaras av att inte alla lärare använt alla texter.

Synpunkter på texthäftet

Lärarna är relativt positiva till de texter som ingår i texthäftet, där texterna generellt i högre grad ses som *välvalda* i jämförelse med 2019 års texter. Faktatexten blir ett undantag eftersom fler lärare tyckte den var välvald och färre tyckte den var olämplig år 2019 (67 respektive 1 procent). Bland kommentarerna återfinns åsikter som att det är en bra sammansättning av texter men också att samtliga texter var ovanligt svåra detta år. Speciellt faktatexten samt dikterna nämns som speciellt svåra för eleverna. Även det första utdraget ur en ungdomsroman nämns som en svår text för eleverna.

Tabell 6. Vad anser du om texterna i texthäftet?

	Välvald	Ganska bra	Olämplig	Totalt
1. Utdrag ur ungdomsroman	70 %	27 %	3 %	100 %
2. Utdrag ur ungdomsroman	73 %	26 %	1 %	100 %
3. Dikt	60 %	36 %	4 %	100 %
4. Dikt	62 %	36 %	2 %	100 %
5. Dikt	68 %	31 %	1 %	100 %
6. Artikel	74 %	25 %	1 %	100 %
7. Faktatext	74 %	25 %	1 %	100 %
8. Artikel	55 %	40 %	5 %	100 %

De flesta lärarna är nöjda med texthäftets layout – att det är lätt att läsa och är tilltalande. 72 procent anser att häftets layout är *bra*, 26 procent svarar *ganska bra* och 3 procent tycker att layouten är *mindre bra*. Bland kommentarerna skriver lärarna att de anser att dikternas placering i häftet är underlig och att texterna borde komma i samma ordning som frågorna ställs. Större bilder och ett större typsnitt på texten efterfrågas också. Ett flertal lärare vittnar om att det var svårt för eleverna att förstå vilken bild som var kopplad till vilken text.

Synpunkter på delprov B – läsförståelse

Genomförandet av delproven B1 och B2 har gått bra enligt majoriteten av lärarna (se tabell 7). Återkommande kommentarer om tidsbrist förekommer dock. Flera lärare kommenterar även att eleverna har blivit förvirrade när uppgifter med A- och B-format förekommit på olika sidor i uppgiftshäftet.

Tabell 7. Hur fungerade genomförandet av de två delproven

	Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt	Totalt
Andel för delprov B1	84 %	15 %	1 %	0 %	100 %
Andel för delprov B2	84 %	15 %	1 %	0 %	100 %

Lärarna är mycket positiva till bedömningsanvisningarna för de två delproven. Drygt 4/5 (85 procent för B1 och 80 procent för B2) av lärarna svarar att bedömningsanvisningarna har varit ett stöd vid bedömningen. 15 procent (B1) samt 18 procent (B2) menar att bedömningsanvisningarna *i stort sett* har varit ett stöd. 1 procent (för både B1 och B2) tycker att bedömningsanvisningarna *i viss mån* har varit ett stöd. I kommentarerna framför några lärare att diktuppgifterna var mer svårbedömda än övriga uppgifter och fler bedömningsexempel kopplade till diktuppgifterna efterfrågas.

Synpunkter på delprov C – skrivuppgifter

Drygt 90 procent av lärarna anser att introduktionen av de två delproven C1 och C2 fungerade bra (se tabell 8).

Tabell 8. Hur fungerade introduktionen av de två delproven C1 och C2 vid provtillfället?

	Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt	Totalt
Andel för delprov C1	92 %	8 %	0 %	0 %	100 %
Andel för delprov C2	91 %	8 %	1 %	0 %	100 %

För det stora flertalet elever har skrivuppgifterna fungerat *bra* eller *ganska bra* (se tabell 9). Andelen som svarat *bra* har ökat från 2019 års 50 respektive 67 procent till årets 74 respektive 75 procent. Många kommentarer från lärarna handlar om att årets teman var välvalda och elevnära. Likt tidigare år skriver flera lärare att provtiden för C1 var för kort. Olika kommentarer handlar även om externa teknikproblem utanför provgruppens eller lärarnas kontroll.

Tabell 9. Hur väl fungerade skrivuppgifterna för eleverna, delprov C?

	Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt	Totalt
Andel för delprov C1	74 %	24 %	2 %	0 %	100 %
Andel för delprov C2	75 %	22 %	2 %	1 %	100 %

Angående bedömningsanvisningarna för delproven C1 och C2 är lärarna relativt nöjda med stödet (se tabell 10). Lärarna anser att bedömningsmatriserna har varit ett större stöd än exemplen på bedömda elevlösningar men bäst stöd menar lärarna att *Beskrivningen av uppgiften* ger. Många lärare kommenterar att de önskar fler exempel på bedömda elevlösningar för samtliga betygssteg, men framförallt för betygsstegen E och F. Kommentarererna vittnar också om bedömningssvårigheter som har resulterat i långa diskussioner när texterna sambedömts.

Tabell 10. Har bedömningsanvisningarna varit ett bra stöd i bedömningen av elevernas prestationer i delproven C1 och C2?

	Ja	I stort sett	I viss mån	Nej	Totalt
Andel för beskrivning av uppgiften (delprov C1)	86 %	13 %	1 %	0 %	100 %
Andel för bedömningsmatrisen delprov C1	79 %	19 %	2 %	0 %	100 %
Andel för exempel på bedömda elevlösningar delprov C1	67 %	26 %	7 %	0 %	100 %
Andel för beskrivning av uppgiften (delprov C2)	86 %	12 %	2 %	0 %	100 %
Andel för bedömningsmatrisen delprov C2	80 %	17 %	3 %	0 %	100 %
Andel för exempel på bedömda elevlösningar delprov C2	65 %	27 %	7 %	1 %	100 %

Andra aspekter av provet

Angående elever som läser svenska som andraspråk visar lärarnas enkätsvar att det har gått *bra* eller *ganska bra* för 90 % av dessa elever vid genomförandet av provet (se tabell 11). I lärarnas kommentarer finns bland annat synpunkter om att delprov B1–B2 innehåller för långa texter, vilket de anser blir problematiskt för denna elevgrupp.

Tabell 11. Hur har provet fungerat för elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk?

	Bra	Ganska bra	Mindre bra	Dåligt	Totalt
Andel	45 %	45 %	8 %	2 %	100 % (283)

Kommentar: Svarefrekvensen för denna fråga är något lägre, vilket förklaras av att inte alla lärare som besvarat enkäten undervisar i svenska som andraspråk.

För provets framtida utveckling önskas texter anpassade för elever som läser enligt kursplanen i svenska som andraspråk. Dessutom önskas teman som inte är för abstrakta utan mer konkreta och elevnära. Även i år, likt tidigare år, kommenteras också tidsåtgången för bedömning av de nationella proven samt inskickning av elevsvar som tidskrävande. En del lärare uttrycker även frågor och en osäkerhet kring det sammanvägda provbetyget i kontrast till terminsbetyget. Att elever med anpassning ska få tillgång till uppläst text är även en återkommande önskan.

Lärarenkäten innehöll även en förfrågan om att delta i framtida utprövningar av digitaliserade nationella prov för årskurs 6. 118 lärare var intresserade av detta. Bland kommentarerna märks också

att det finns ett stort intresse och nyfikenhet för de digitala utprövningarna, även bland de lärare som inte kan delta i utprövningar på grund av att de inte kommer undervisa i årskurs 6 kommande år eller att skolan inte har pålitliga tekniska resurser ännu.

Vi arbetar vidare

Sammanfattningsvis verkar det tionde nationella provet för årskurs 6 ha mottagits väl och de lärare som har valt att delta i enkätundersökningen är generellt positivt inställda till årets prov. Alla lärarkommentarer och synpunkter hjälper oss att utveckla provet och utvecklingsarbetet pågår hela tiden för att göra provet så bra som möjligt.